

کالج پروژه

www.collegeprozheh.ir

دانلود پروژه های دانشگاهی

بانک موضوعات پایان نامه

دانلود مقالات انگلیسی با ترجمه فارسی

آموزش نگارش پایان نامه ، مقاله ، پروپوزال

عنوان پایان نامه : طراحی مجموعه ی اقامتگاه زائر در شهر قم
پایان نامه جهت دریافت درجه ی کارشناسی در رشته ی مهندسی معماری دانشگاه کاشان

دانشجو : نورالزهرا حمیدیان

استاد راهنما : دکتر علی عمرانی پور

استاد مشاور : مهندس جلال محدثی

فهرست

مقدمه

فصل اول

○ ضرورت مسئله

○ اهداف طراحی

○ روش و ساختار تحقیق

فصل دوم : مطالعات نظری طرح (شناخت موضوع طراحی)

○ سفر و اوقات فراغت

- مفهوم شناسی اوقات فراغت

- بایسته های اوقات فراغت

- سفر از نگاه اسلام

- انواع سفر بر اساس محدوده جغرافیایی

○ بررسی انواع جهانگردی و ویژگی های آن

- انواع جهانگردی با توجه به انگیزه

- مفهوم جهانگردی مذهبی و جهانگردی زیارتی
- انواع جهانگردی مذهبی از نظر طول مدت اقامت
- انواع جهانگردی مذهبی از نظر انگیزه و اهداف سفر
- ویژگی های سفرهای مذهبی
- تاریخچه ی زیارت
- فضیلت زیارت
- ذکر برخی از دستوراتی که در تشریف به زیارت پیامبر اکرم و ائمه اطهار، روایت شده اند

0-تاریخچه ی موضوع اقامتگاه

- تعریف اقامتگاه
- تاریخچه ی پیدایش اقامتگاه ها
- پیشینه ی کاروانسرا در ایران
- فضاهای کاروانسرا و عملکرد آن
- انواع کاروانسرا
- تفاوت کاروانسراها از نظر شکل ظاهری
- ویژگی های معماری کاروانسرا
- شکل کاروانسرا در اقلیم های مختلف ایران
- تأثیر سده ی اخیر بر عملکرد کاروانسراها
- زائر سراها
- تعریف زائر سرا
- انواع زائر سراها

۰ مطالعات مصادیق (مطالعه ی معماری نمونه های موردی)

-معماری اماکن زیاتی در ایران

-بررسی دو نمونه ی معاصر

فصل سوم : شناخت بستر طراحی (قم)

۰ مطالعات نظری زیارت و گردشگری مذهبی در شهر قم

-خصوصیات گردشگران استان قم (وضعیت زائر در شهر قم)

-شهر و ملیت زائرین

-هدف از مراجعت زائر به شهر قم

-میزان تحصیلات و شغل زائرین

-میزان مدت اقامت زائرین در شهر قم

-محل اقامت زائرین

-شیوه و محل تأمین غذا

-زائرین از ارائه ی خدمات اولیه ی اطراف حرم راضی هستند ؟

-وسیله نقلیه ی زائران برای مسافرت به شهر قم چیست ؟

-از چه گروه در آمدی هستند؟

-زائرین در شهر قم چقدر هزینه می کنند و چه سوغات می خردند؟

-نتیجه گیری

-سیاستهای لازم در جهت بهبود وضعیت گردشگر در قم

۰ شناخت و تحلیل بستر و سایت طراحی

-تاریخ معاصر شهر قم

- روند شکل گیری و تحول ساختار شهر

- آثار تاریخی شهر قم

- ویژگی های اقلیمی استان قم

- شناخت جایگاه عملکردی و فعالیتی محور پیامبر اعظم (ص) در شهر قم

- شناسایی پهنه های کاربری و خصوصیات و نحوه ی استفاده از زمین محدوده

فصل چهارم: طراحی مجموعه ی اقامتگاهی زائر

o استاندارد ها و برنامه فیزیکی

o اصول نظری طراحی معماری

o روش و ایده های طراحی

o نقشه ها و مدارک طراحی

مقدمه

از اموری که حرکت انسان به سوی رشد و بالندگی را کند و یا حتی متوقف می کند، خستگی های ناشی از روزمرگی و یکنواختی زندگی است. استرس ها و ناآرامی های عصبی و به ویژه افسردگی در دنیای امروز گریبان گیر همه شده است؛ دنیایی که صنعت و پیشرفت های صنعتی، انسان و هویت انسانی او را کم رنگ می کند و خستگی های روحی و جسمی از هر طرف به او فشار می آورند. بهترین و مؤثرترین داروی پیش گیری و درمان، مسافرت است فوایدی که در سفر و گردش نهفته است، اهمیت آن را روشن می کند.

بدون تردید، یکی از مهم ترین و کهن ترین عوامل و انگیزه های مسافرت انسان باورهای مذهبی و احساسات دینی بوده است. انسان از ابتدای تاریخ مکان هایی را مقدس می دانسته است و به منظور تأمین نیازها و خواسته های روحی، روانی و مادی خود و از ترس بلایای طبیعی و غیرطبیعی که زندگی او را تهدید می کرده، به زیارت و دیدن آن مکان های مقدس می رفته است. مثلاً کعبه بتخانه اعراب پیش از اسلام بوده و با پیدایش اسلام زیارتگاه میلیون ها مسلمان شده است. بوداییان، سیک ها، مسیحیان و قوم یهود نیز برای زیارت مکان های مقدس خویش مسافرت می کنند. جهانگردی با این انگیزه نیز رونق فراوان دارد.

عبادتگاه‌هایی نظیر مساجد، آرامگاه پیشوایان مذهبی، کلیساها و ... هر ساله پذیرای میلیون‌ها معتقدان خود هستند.

در کشور ما نیز با توجه به حضور ادیان مختلف توحیدی و با توجه به وجود پیروان و معتقدان زیاد آنها، انواع مختلفی از توریسم مذهبی وجود دارد. بدین لحاظ مسلمانان با اکثریت قابل توجه در ایران، سالیانه به سفرهای متعدد مذهبی خارجی مثل، سفر حج در عربستان، عتبات عالیات در عراق و اماکن مقدسه کشور سوریه همینطور سفرهای مذهبی داخلی نظیر، مشهد، قم، ری، شیراز و نظایر آنها رفته و اثرات مختلفی جهانگردی در این مناطق بر جای می‌گذارند.

شهر قم نیز علی‌رغم قابلیت‌های وسیع توریستی و اماکن مذهبی فراوان، از لحاظ تجهیزات اقامتی و خدماتی برای گردشگران مذهبی، جز در مواردی محدود رشد چندانی نداشته است. شرایط فعلی استان ایجاب می‌کند که ساخت فضاها و اقامتی با جدیت بیشتری دنبال شود، در این زمینه ارائه خدمات، امکانات و تسهیلات برای آماده‌سازی پارک‌ها و بوستان‌های شهری از مواردی است که می‌تواند جهت حل مشکل کمبود زائرسرا تا اندازه‌ای کمک‌کننده باشد. در این رساله نیز تلاش شده در طراحی مجموعه‌ی اقامتی زائر، به دو جنبه‌ی رفتارهای فردی زائرین از یک سو و رفتارهای جمعی آن‌ها از سوی دیگر توجه شود. علاوه بر این توجه به موضوع زیارت جنبه‌ی دیگری است که می‌بایست تأثیر آن را در طراحی مورد نظر قرار داد.

ضرورت مسئله

جایگاه ویژه‌ی شهر قم و اهمیت خاص آن، در ادبیات شیعی از روزگاران پیشین مشهود است این شهر در دامن خود عالمان و اسلام‌شناسان بزرگ و با فرهنگ تربیت کرده است و بزرگترین پایگاه علمی تشیع به شمار می‌آید.

علاوه بر این، شهر قم به لحاظ وجود اماکن زیارتی، پس از مشهد مقدس دومین جایگاه را در کشور دارد، بارگاه ملکوتی کریمه‌ی اهل بیت حضرت معصومه سلام...علیها، مسجد مقدس جمکران هر هفته به ویژه روزهای سه‌شنبه و پنج‌شنبه و نیز ایام وفات و میلاد ائمه‌ی اطهار، هزاران مشتاق رابه‌سوی خود می‌کشاند.

از تنگناهای زیر بنایی صنعت گردشگری استان قم کمبود یا فقدان امکانات اقامتی و پذیرایی مناسب، حتی به صورت استراحت‌گاه‌های موقت است این کمبود به خصوص در ایام تابستان، عید و ایام زیارتی کاملاً مشهود می‌باشد بنابر این ارائه‌ی خدمات در این زمینه امری ضروری به نظر می‌رسد. همچنین شهر قم به دلیل جایگاه ویژه‌ای که دارد، خاطره‌ای که در ذهن بازدیدکنندگان شهر، می‌گذارد از اهمیت زیادی برخوردار است. بنابراین از جمله مسائل مهمی که در طراحی این مجموعه مورد نظر است، ایجاد فضایی است که زائر از اقامت در آن خاطره‌خوشی را به همراه داشته باشد.

اهداف طراحی

• مکان های جغرافیایی تداعی کننده ی رویدادهای تاریخی است و یاد آور انسان های سازنده ی تاریخ. مزار ها در اسلام از اعتبار خاصی بر خوردار است . زیارت قبور بزرگان در حقیقت به بزرگداشت فضیلت، علم و صلح بر می گردد به عبارتی مفاهیم والای انسانی که در نزد همه ی آدمیان در هر ملت و نژاد و سرزمینی که باشد محترم و مقدس است. بنابراین توجه به ارزش والای زیارت و ارائه ی کاری که امکان خدمت در این زمینه را داشته باشد یکی از اهداف من به شمار می آید.

• ایجاد مکانی که محل تلاقی افکار و ذهنیات گوناگون و عقاید متفاوت همچنین رشد فرهنگ است، چرا که فرهنگ از طریق تلفیق و امتزاج با نظریات و عقاید مختلف رشد کرده است.

• بی شک یکی از معیار های میزان موفقیت و یا عدم موفقیت هر فضا مستقیماً متوجه میزان حضور مردم در آن فضا می باشد. در واقع هر چه حضور مردم در فضا بیشتر و مؤثرتر باشد، می توان مدعی شد که فضا توانسته است تأثیر گذاری خود را بر مصرف کننده بگذارد. در این میان اگر فضا آنچنان عمل نماید که سال ها مردم را از خود بهره مند نماید آن فضا معنایی ارزشمند پیدا خواهد کرد و در خاطره ی جمعی افراد جای پیدا می کند. خاطره ی جمعی است که به فضا مفهوم می بخشد. برای دست یافتن به این هدف، می بایست در کنار تأمین فضای استراحت فردی، خلق فضاهای جمعی را مورد توجه ویژه ای قرار داد.

• هدفمند بودن فضاهای جمعی از دیگر اهداف این تحقیق به شمار می آید . منظور از هدفمند بودن این است که برای برخی از این فضاها برنامه هایی اختصاص داده شود؛ برای مثال در نظر گرفتن مکانی برای برگزاری همایش ها و یا در سطح وسیعتر، برگزاری مراسم در مناسبت ها، همچون اعیاد، ولادت ها و عزاداری ها. چرا که بیشترین زمان حضور زائرین در شهر قم ، همین اوقات می باشد.

• چنانچه بتوان، فضا هایی با عملکرد چند منظوره در مجموعه ی اقامتگاه زائر ایجاد کرد به نظر می رسد پاسخدهی بهتری از فضاها خواهیم داشت. به همین علت در زمانهای متفاوت، عملکردهای متغیری

را برای برخی مکان ها در نظر گرفته شده است. در نتیجه برای استفاده بهینه از چنین اماکن وسیعی که در برخی از فصول سال تعداد گردشگران در آن کاهش می یابد، فضاهایی با عملکرد چند منظوره مانع از توقف فعالیت مجموعه ای با وسعت زیاد خواهد شد.

روش و ساختار تحقیق

روش و ساختار مطالعاتی تحقیق در دو بخش شناخت وضع مطلوب یا به عبارتی مورد انتظار و شناخت وضع موجود، انجام گرفته است.

برای رسیدن به اصول طراحی مجموعه ی اقامتگاه زائر، ابتدا می بایست به انتظاراتی که از یک فضای اقامتی جهت استفاده افرادی که به هدف زیارت به شهر قم سفر می کنند، دست یافت.

سه موضوع اصلی این مرحله از شناخت به این صورت تعریف شده است:

(1) سفر و زیارت

(2) شخص زائر و نیازمندی های او

(3) مکانی که در آن قصد اقامت دارد

برای رسیدن به مبانی سفر زیارتی علاوه بر استفاده از توصیه های دینی به چگونگی استفاده از اوقات فراغت و از بین انواع گردشگری، موضوع گردشگری مذهبی را مطرح کرده، به ویژگی های آن اشاره می شود.

پس از شناخت اجمالی موضوع به بررسی سابقه ی تاریخی فضاهایی با عملکرد مشابه پرداخته شده است و از میان این فضاها ابتدا خود اقامتگاه ها و پیشینه ی تاریخی آن ها سپس کاروانسراها مورد توجه قرار گرفته اند چرا که کاروانسراها نیز جهت تأمین آسایش مسافرین بنا نهاده می شده اند همچنین با توجه به اینکه بیشترین در صد زائرین شهر قم به صورت کاروانی در این شهر حضور پیدا می کنند، بررسی کاروانسراها، در زمینه ی دستیابی به اصول سنتی حاکم بر چنین اماکنی از اهمیت زیادی برخوردار است. بررسی معماری نمونه های معاصر که امروزه ویژه ی زائرین بنا می شود و زائر سرا نام دارد نیز در امر دستیابی به چگونگی پاسخگویی به نیاز های امروزی زائرین، عاملی تأثیر گذار است.

شناخت وضع موجود، مرحله ی بعدی مطالعات است. در این قسمت، ابتدا وضعیت کمی و کیفی زائر در شهر قم ارائه شده است. با مطالعه ی این بخش بسیاری از ویژگی های گردشگری شهر قم حاصل

می شود. برای شناخت بهتر زمینه ی طراحی موضوعاتی همچون تاریخ شکل گیری شهر ، ویژگی های اقلیمی و آثار تاریخی به صورت اجمالی بیان شده اند . محور حرم - جمکران نیز که محل سایت پروژه است معرفی می شود.

فصل نهایی پروژه ، طراحی مجموعه اقامتگاه زائر است. مطالعه ی استاندارد ها و ضوابط طراحی انجام شده ، ایده های طراحی بر اساس نیاز مندی های زائرین شهر قم و مطالعه ی بخش اول، شکل می گیرد.

